



Прокуратура України
ОФІС ГЕНЕРАЛЬНОГО ПРОКУРОРА

вул. Різницька, 13/15, Київ-11, 01011

факс: 280-26-03

ПОВІДОМЛЕННЯ
про підозру

місто Київ

«6» грудня 2021 року

Прокурор другого відділу процесуального керівництва у кримінальних провадженнях щодо злочинів, вчинених на тимчасово окупованих територіях у Донецькій і Луганській областях та в умовах збройного конфлікту, управління нагляду та інформаційно-аналітичної роботи у кримінальних провадженнях щодо злочинів, вчинених на тимчасово окупованих територіях у Донецькій і Луганській областях та в умовах збройного конфлікту, Департаменту нагляду у кримінальних провадженнях щодо злочинів, вчинених в умовах збройного конфлікту, Офісу Генерального прокурора Олініченко Володимир Ігорович, розглянувши матеріали кримінального провадження № 42021000000001656 від 09.08.2021 у зв'язку з виникненням підстав для повідомлення особі про підозру у вчиненні кримінального правопорушення, керуючись ст.ст. 36, 42, 276-278 КПК України, -

ПОВІДОМИВ:

Завдовесеву Сергію Сергійовичу,
який народився 01.08.1982 у м. Макіївка, Донецька область, зареєстрованого за адресою: м. Донецька область, м. Макіївка, вул. Токарева, 19/13, та проживаючого за адресою: Донецька область, м. Макіївка, мікрорайон Сонячний, 18/37, громадянину України

про підозру у вчиненні кримінальних правопорушень, передбачених:
- ч. 1 ст. 28, ч. 1 ст. 438 КК України, тобто жорстокому поводженні з цивільним населенням.

**Фактичні обставини кримінальних правопорушень,
у вчиненні яких підозрюється Завдовесев С.С.:**

24 жовтня 1945 року набув чинності Статут Організації Об'єднаних Націй, підписаний 26 червня 1945 року, яким фактично створено Організацію Об'єднаних Націй (далі – ООН).

До складу ООН входять Україна, Російська Федерація та ще 49 країн-засновниць, а також інші країни світу.

Відповідно до частини 4 статті 2 Статуту ООН, усі Члени вказаної організації утримуються в своїх міжнародних відносинах від погрози силою або її застосування

як проти територіальної недоторканності або політичної незалежності будь-якої держави, так і будь-яким іншим чином, несумісним із Цілями Об'єднаних Націй.

Декларацією Генеральної Асамблеї ООН № 36/103 від 9 грудня 1981 року про недопустимість інтервенції та втручання у внутрішні справи держав та резолюціями – № 2131 (XX) від 21 грудня 1965 року, що містить Декларацію про неприпустимість втручання у внутрішні справи держав та про захист їх незалежності та суверенітету; № 2625 (XXV) від 24 жовтня 1970 року, що містить Декларацію про принципи міжнародного права, що стосуються дружніх відносин і співробітництва між державами відповідно до Статуту ООН; № 2734 (XXV) від 16 грудня 1970 року, що містить Декларацію про зміцнення міжнародної безпеки, та № 3314 (XXIX) від 14 грудня 1974 року, що містить Визначення агресії, – установлено, що жодна з держав не має права здійснювати інтервенцію чи втручання у будь-якій формі або з будь-якої причини у внутрішні та зовнішні справи інших держав. Цими ж міжнародними документами закріплено обов'язок держав: утримуватися від озброєної інтервенції, підривної діяльності, військової окупації, здійснення сприяння, заохочення чи підтримки сепаратистської діяльності; не допускати на власній території навчання, фінансування та вербовки найманців чи засилання таких найманців на територію іншої держави.

Крім того, у статтях 1-5 Резолюції Генеральної Асамблеї ООН від 14 грудня 1974 року № 3314 (XXIX) серед іншого визначено, що ознаками агресії є:

- застосування збройної сили державою проти суверенітету, територіальної недоторканності чи політичної незалежності іншої держави;
- застосування збройної сили державою в порушення Статуту ООН.

Будь-яке з наступних діянь, незалежно від оголошення війни, кваліфікується як акт агресії:

- вторгнення або напад збройних сил держави на територію іншої держави або будь-яка військова окупація, який би тимчасовий характер вона не мала, яка є результатом такого вторгнення або нападу, або будь-яка анексія із застосуванням сили території іншої держави або частини її;
- бомбардування збройними силами держави території іншої держави або застосування будь-якої зброї державою проти території іншої держави;
- блокада портів або берегів держави збройними силами іншої держави;
- напад збройними силами держави на сухопутні, морські або повітряні сили, або морські та повітряні флоти іншої держави;
- застосування збройних сил однієї держави, що знаходяться на території іншої держави за угодою з приймаючою державою, у порушення умов, передбачених в угоді, або будь-яке продовження їх перебування на такій території після припинення дії угоди;
- дія держави, яка дозволяє, щоб її територія, яку вона надала в розпорядження іншої держави, використовувалася цією іншою державою для здійснення акту агресії проти третьої держави;
- засилання державою або від імені держави збройних банд, груп, іррегулярних сил або найманців, які здійснюють акти застосування збройної сили проти іншої держави, які мають настільки серйозний характер, що це є рівнозначним наведеним вище актам, або її значна участь у них.

Жодні міркування будь-якого характеру, чи то політичного, економічного, військового чи іншого характеру, не можуть слугувати виправданням агресії.

Крім того, принципи суверенної рівності, поваги прав, притаманних суверенітету, незастосування сили чи погрози силою, непорушності кордонів, територіальної цілісності держав, мирного врегулювання спорів та невтручання у внутрішні справи держав були закріплені також у Заключному акті Наради з безпеки та співробітництва в Європі від 1 серпня 1975 року, який підписаний СРСР, правонаступником якого є Російська Федерація.

Статтями 1 та 2 III Конвенції про відкриття воєнних дій від 18 жовтня 1907 року, яка вступила в дію 26 січня 1910 року та 7 березня 1955 року визнана СРСР, правонаступником якого є Російська Федерація, передбачено, що військові дії між державами не повинні починатися без попереднього та недвозначного попередження у формі або мотивованого оголошення війни, або ультиматуму з умовним оголошенням війни. Про існування стану війни має бути без зволікання оповіщено нейтральним державам, і він матиме для них дійсну силу лише після отримання оповіщення.

У преамбулі Декларації про державний суверенітет України від 16 липня 1990 року (далі – Декларація) вказано, що Верховна Рада Української Радянської Соціалістичної Республіки проголошує державний суверенітет України як верховенство, самостійність, повноту і неподільність влади Республіки в межах її території та незалежність і рівноправність у зовнішніх зносинах.

Відповідно до розділу V Декларації, територія України в існуючих кордонах є недоторканною і не може бути змінена та використана без її згоди.

24 серпня 1991 року Верховною Радою Української Радянської Соціалістичної Республіки схвалено Акт проголошення незалежності України, яким урочисто проголошено незалежність України та створення самостійної української держави – України. Згідно з указаним документом, територія України є неподільною та недоторканною.

Незалежність України визнали держави світу, серед яких і Російська Федерація.

Згідно з пунктами 1, 2 Меморандуму про гарантії безпеки у зв'язку з приєднанням України до Договору про нерозповсюдження ядерної зброї від 5 грудня 1994 року Російська Федерація, Сполучене Королівство Великої Британії та Північної Ірландії і Сполучені Штати Америки підтвердили Україні своєїхне зобов'язання згідно з принципами Заключного акта Наради з безпеки та співробітництва в Європі від 1 серпня 1975 року поважати незалежність і суверенітет та існуючі кордони України, зобов'язалися утримуватися від загрози силою чи її використання проти територіальної цілісності чи політичної незалежності України, і що ніяка їхня зброя ніколи не буде використовуватися проти України, крім цілей самооборони, або будь-яким іншим чином згідно зі Статутом ООН.

Відповідно до пунктів 3, 8 Меморандуму про підтримку миру та стабільності в Співдружності Незалежних Держав від 10 лютого 1995 року, що укладений між державами СНД, серед яких є Україна та Російська Федерація, держави підтвердили непорушність існуючих кордонів один одного та зобов'язалися виступати проти будь-яких дій, що підривають їхню непорушність, а також вирішувати усі суперечки, що виникають з питань кордонів і територій, тільки мирними засобами. Держави також зобов'язалися не підтримувати на території інших держав-учасниць сепаратистські рухи, а також сепаратистські режими, якщо такі виникнуть; не встановлювати з ними політичних, економічних та інших зв'язків; не допускати використання ними територій і комунікацій держав-учасниць Співдружності; не надавати їм економічної, фінансової, військової та іншої допомоги.

31 травня 1997 року, відповідно до положень Статуту ООН і зобов'язань згідно із Заключним актом Наради з безпеки і співробітництва в Європі, Україна та Російська Федерація уклали Договір про дружбу, співробітництво і партнерство між Україною і Російською Федерацією (ратифікований Законом України від 14 січня 1998 року №13/98-ВР та Федеральним Законом Російської Федерації від 2 березня 1999 року № 42-ФЗ). Відповідно до статей 2 – 3 зазначеного Договору, Російська Федерація зобов'язалася поважати територіальну цілісність України, підтвердила непорушність існуючих між ними кордонів та зобов'язалася будувати відносини одна з одною на основі принципів взаємної поваги, суверенної рівності, територіальної цілісності, непорушності кордонів, мирного врегулювання спорів, незастосування сили або погрози силою, у тому числі економічні та інші способи тиску, права народів вільно розпоряджатися своєю долею, невтручання у внутрішні справи, додержання прав людини та основних свобод, співробітництва між державами, сумлінного виконання взятих міжнародних зобов'язань, а також інших загальновизнаних норм міжнародного права.

Відповідно до опису і карти державного кордону, які є додатками до Договору між Україною та Російською Федерацією про українсько-російський державний кордон від 28 січня 2003 року (ратифікований Російською Федерацією 22 квітня 2004 року), територія Автономної Республіки Крим, м. Севастополя, Донецької і Луганської областей відноситься до території України.

Статтями 1 – 2 Конституції України визначено, що Україна є суверенною і незалежною, демократичною, соціальною, правовою державою. Суверенітет України поширюється на всю її територію, яка в межах існуючого кордону є цілісною і недоторканою.

Згідно зі статтею 5 Конституції України, носієм суверенітету та єдиним джерелом влади в Україні є народ. Народ здійснює владу безпосередньо і через органи державної влади та органи місцевого самоврядування.

Право визначати і змінювати конституційний лад в Україні належить виключно народові і не може бути узурповане державою, її органами або посадовими особами.

Відповідно до статті 68 Конституції України кожен зобов'язаний неухильно додержуватися Конституції України та законів України, не посягати на права і свободи, честь і гідність інших людей.

Статтею 73 Конституції України визначено, що виключно всеукраїнським референдумом вирішуються питання про зміну території України.

Відповідно до статей 132–134 Конституції України територіальний устрій України ґрунтується на засадах єдності та цілісності державної території. До складу України входять: Автономна Республіка Крим, Вінницька, Волинська, Дніпропетровська, Донецька, Житомирська, Закарпатська, Запорізька, Івано-Франківська, Київська, Кіровоградська, Луганська, Львівська, Миколаївська, Одеська, Полтавська, Рівненська, Сумська, Тернопільська, Харківська, Херсонська, Хмельницька, Черкаська, Чернівецька, Чернігівська області, міста Київ та Севастополь. Місто Севастополь має спеціальний статус, Автономна Республіка Крим (далі - АР Крим) є невід'ємною складовою частиною України і в межах повноважень, визначених Конституцією України, вирішує питання, віднесені до її відання.

Упродовж 2013 року у зв'язку з демократичними процесами, які відбувалися на території України, у представників влади РФ та службових осіб з числа керівництва ЗС РФ, досудове розслідування та судовий розгляд щодо яких здійснюється в інших

кримінальних провадженнях, виник злочинний умисел на вчинення протиправних дій, спрямованих на порушення суверенітету і територіальної цілісності України, зміну меж її території та державного кордону на порушення порядку, встановленого Конституцією України.

Мотивами зазначеного умислу стали євроінтеграційний курс розвитку України, підготовка до підписання Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом, Європейським Співтовариством з атомної енергії та їхніми державами-членами, які були розцінені представниками влади і ЗС РФ як безпосередня загроза економічним та геополітичним інтересам РФ, що сприятиме втраті впливу над політичними процесами в Україні та позбавить контролю над її економічною діяльністю, призведе до поглиблення співпраці України з Організацією Північноатлантичного договору з метою досягнення критеріїв, необхідних для набуття членства у цій організації та можливої денонсації угод щодо тимчасового розташування Чорноморського флоту РФ на території України – в АР Крим та м. Севастополі.

Свою злочинну мету співучасники з числа представників влади та ЗС РФ вирішили досягти шляхом розв'язання та ведення агресивної війни проти України з використанням підпорядкованих підрозділів і військовослужбовців ЗС РФ, у тому числі дислокованих на підставі міжнародних угод на території АР Крим і м. Севастополя, а також залучення до виконання злочинного плану інших осіб, у тому числі громадян України та Російської Федерації, створення і фінансування не передбачених законом збройних формувань та вчинення інших злочинів.

При цьому вони усвідомлювали, що такі протиправні дії призведуть до порушення суверенітету і територіальної цілісності України, незаконної зміни меж її території та державного кордону, заподіяння значних матеріальних збитків та інших тяжких наслідків, передбачали і прагнули їх настання.

З метою реалізації вказаного умислу впродовж 2013 року на території РФ службові особи Генерального штабу Збройних Сил Російської Федерації (далі – ГШ ЗС РФ), на виконання наказів та під безпосереднім керівництвом представників влади та службових осіб ЗС РФ, досудове розслідування та судовий розгляд щодо яких здійснюється в інших кримінальних провадженнях, розробили злочинний план, яким передбачалося досягнення військово-політичних цілей РФ, які, на думку співучасників, були прямо пов'язані з необхідністю незаконної окупації та подальшої анексії АР Крим, м. Севастополя та південно-східних регіонів України та, поряд із застосуванням політичних, дипломатичних, економічних та інформаційних заходів, використання протестного потенціалу населення південно-східних регіонів України для організації сепаратистських референдумів, спрямованих на порушення територіальної цілісності України.

Указаний план повною мірою відповідав та був розроблений з урахуванням принципів та підходів, викладених під час виступу начальника ГШ ЗС РФ Герасимова В.В. перед Академією військових наук РФ з доповіддю про гібридну війну в лютому 2013 року, яка у подальшому отримала назву «доктрина Герасимова», де зазначалося, що з метою досягнення цілей повинна надаватися перевага невоснимим заходам (політичним, економічним, інформаційним, гуманітарним), які застосовуються з використанням протестного потенціалу населення, інформаційного протиборства, а також воєнним заходам прихованого характеру.

У подальшому, з грудня 2013 року до лютого 2014 року, для забезпечення схвалення та підтримки громадянами РФ і мешканцями південно-східних регіонів

України злочинних діянь, спрямованих на порушення суверенітету і територіальної цілісності України та встановлення впливу і вагомості РФ на світовій арені, представники влади та ЗС РФ, на виконання спільного злочинного плану, організували із застосуванням засобів масової інформації розпалювання в Україні національної ворожнечі шляхом ведення інформаційно-пропагандистської підривної діяльності.

Так, із грудня 2013 року за допомогою різних видів медіа-ресурсів РФ здійснювалось викривлення подій на Євромайдані, вказувалося на хибність європейського вектора розвитку зовнішніх відносин України. При цьому, шляхом перекручування, постійного нав'язування хибного тлумачення та компонування інформації для зміни свідомості та ставлення громадян РФ і місцевих мешканців південно-східних регіонів України до дійсності та значення подій, які насправді відбувалися в Україні, представники опозиційних до тодішнього політичного режиму в Україні сил висвітлювалися як прихильники крайньо націоналістичних поглядів, а учасники національно-визвольного руху середини ХХ століття (ОУН, УПА) – як прибічники та послідовники фашизму, пропагувалася їх неповноцінність за ознаками ідеологічних та політичних переконань.

Одночасно, за допомогою засобів масової інформації здійснювалося спотворення свідомості частини населення України з метою зміни світоглядних основ, зародження сумніву в необхідності та доцільності спільного існування в рамках самостійної, унітарної, суверенної держави Україна з європейським вектором розвитку, підбурювання до міжетнічних конфліктів, розпалювання сепаратистських настроїв серед населення окремих регіонів України (АР Крим і м. Севастополя та південно-східних областей), провокування національних зіткнень, формування хибного образу частини українського населення як «націонал-фашистів», які мають інші духовні та моральні цінності та пропагують культ насильства та знуцання над російськомовним населенням України.

Ураховуючи, що територія АР Крим та м. Севастополя мала найбільше військово-стратегічне значення для представників влади та ЗС РФ серед інших територій України, які були об'єктом їх злочинного посягання, а також те, що на вказаній території дислокувалися підрозділи Чорноморського флоту Російської Федерації (далі – ЧФ РФ), це сприяло найбільш прихованому використанню регулярних військ ЗС РФ поряд з іншими елементами гібридної війни; а тому ведення гібридної війни проти України співучасники злочинного плану вирішили розпочати на території півострова Крим.

Для ефективної реалізації плану вирішено залучити військовослужбовців ЗС РФ, співробітників інших силових відомств РФ, представників влади, інших громадян Російської Федерації та України. Крім того, з цією ж метою, представниками влади РФ створено та озброєно іррегулярні незаконні збройні формування, озброєні банди та групи найманців, якими керували офіцери спецслужб і ЗС РФ.

Зокрема, на військовослужбовців ЧФ РФ співучасниками покладалося вжиття заходів щодо підготовки та розв'язання агресивної війни на території АР Крим і м. Севастополя, а саме:

- планування, підготовка, організація прийняття та розосередження на об'єктах ЧФ РФ військових підрозділів ЗС РФ, які передбачалися ГШ ЗС РФ для здійснення вторгнення на територію АР Крим і м. Севастополя для ведення агресивної війни проти України;

- організація блокування підрозділами ЧФ РФ у взаємодії з військовими козацькими товариствами РФ, діючими під виглядом місцевих жителів АР Крим і м. Севастополя, та з представниками так званої «самооборони» - незаконними збройними формуваннями, військових частин Збройних Сил України (далі – ЗС України) та Державної прикордонної служби України (далі – ДПС України) з метою перешкоджання їхній законній діяльності щодо відсічі збройній агресії РФ, оборони України, захисту її суверенітету, територіальної цілісності і недоторканності;

- організація блокування транспортних комунікацій з метою нейтралізації роботи морського та повітряного військового транспорту, пошкодження об'єктів, які мають важливе оборонне значення для України;

- організація захоплень будівель і споруд органів державної влади України з метою перешкоджання їхній нормальній роботі.

Так, починаючи з 20 лютого 2014 року для реалізації вищезазначеного умислу, з метою блокування та захоплення адміністративних будівель і ключових об'єктів військової та цивільної інфраструктури для забезпечення військової окупації та подальшої анексії РФ території АР Крим і м. Севастополя, усупереч вимогам пунктів 1, 2 Меморандуму про гарантії безпеки у зв'язку з приєднанням України до Договору про нерозповсюдження ядерної зброї від 5 грудня 1994 року, пунктів 3, 8 Меморандуму про підтримку миру та стабільності в Співдружності Незалежних Держав від 10 лютого 1995 року, статей 2, 3 Договору про дружбу, співробітництво і партнерство між Україною і Російською Федерацією, принципів Заключного акту Наради з безпеки та співробітництва в Європі від 1 серпня 1975 року, а також всупереч вимогам частини 4 статті 2 Статуту ООН, Декларації Генеральної Асамблеї ООН № 36/103 від 9 грудня 1981 року про недопустимість інтервенції та втручання у внутрішні справи держав та декларацій, затверджених резолюціями Генеральної Асамблеї ООН № 2131 (XX) від 21 грудня 1965 року, що містить Декларацію про неприпустимість втручання у внутрішні справи держав та про захист їх незалежності та суверенітету, № 2625 (XXV) від 24 жовтня 1970 року, що містить Декларацію про принципи міжнародного права, що стосуються дружніх відносин і співробітництва між державами відповідно до Статуту ООН, № 2734 (XXV) від 16 грудня 1970 року, що містить Декларацію про зміцнення міжнародної безпеки, № 3314 (XXIX) від 14 грудня 1974 року, що містить Визначення агресії, статей 1, 2 III Конвенції про відкриття воєнних дій від 18 жовтня 1907 року, статей 1, 2, 68 Конституції України, на територію суверенної держави Україна, а саме АР Крим і м. Севастополь, здійснено вторгнення військовим, морським та повітряним транспортом окремих підрозділів ЗС РФ.

У подальшому військовослужбовці ЧФ РФ, у взаємодії з підрозділами спеціальних військ ЗС РФ, підрозділами та спеціальними формуваннями інших силових відомств РФ, іррегулярними незаконними збройними формуваннями, озброєними бандами, групами найманців та із залученням представників військових козацьких товариств РФ, продовжили реалізацію спільного умислу, спрямованого на військову окупацію та подальшу анексію АР Крим та м. Севастополя.

Зокрема, 27 лютого 2014 року близько 04 год. 30 хв. понад 100 озброєних військовослужбовців 45-го окремого полку спецпризначення ПДВ ЗС РФ проникли до будівель Верховної Ради АР Крим за адресою: АР Крим, м. Сімферополь, проспект Кірова, 13, та Ради Міністрів АР Крим за адресою: АР Крим, м. Сімферополь, вул. Карла Маркса, 18, захопили їх та установили контроль над

їхньою діяльністю з метою забезпечення прийняття вигідних та необхідних для РФ рішень.

Здійснивши захоплення будівель центральних органів влади АР Крим і м. Севастополя, представники командування ЗС РФ на виконання вказівок та розпоряджень представників влади РФ продовжили агресивні військові дії, визначені заздалегідь розробленим злочинним планом, з метою порушення суверенітету і територіальної цілісності України, зміни меж її території та державного кордону на порушення порядку, встановленого Конституцією України.

Зокрема, упродовж 27,28 лютого 2014 року здійснено блокування автошляхів, захоплення аеропортів та транспортних підприємств, що організовували та забезпечували безпечний рух повітряних суден.

Одночасно із блокуванням автошляхів та захопленням аеропортів і транспортних підприємств розпочато блокування та захоплення військових частин ЗС України, дислокованих на території АР Крим і м. Севастополя, пошкодження та знищення військового майна, що має важливе оборонне значення для України.

Після захоплення військових частин та виведення з ладу системи протиповітряної оборони підрозділів ЗС України, дислокованих в АР Крим і м. Севастополі, порушуючи державний повітряний простір України, на територію півострова Крим почали безперешкодно здійснювати неодноразові перельоти з території Південного військового округу РФ та посадки в районах аеродромів «Кача» та «Гвардійське» ЧФ РФ військові літаки та вертольоти з військовослужбовцями ЗС РФ на бортах.

Крім того, для забезпечення контролю над повітряним простором півострова Крим та з метою недопущення на зазначену територію військових підрозділів ЗС України і представників правоохоронних органів України для вжиття заходів щодо відсічі збройній агресії РФ, оборони України, захисту її суверенітету, територіальної цілісності і недоторканності, військовослужбовцями ЧФ РФ у взаємодії з військовослужбовцями військових частин спеціального призначення ЗС РФ, якими здійснено вторгнення на територію півострова Крим, проведено блокування, захоплення та диверсії на військових аеродромах, розташованих на території АР Крим і м. Севастополя.

Крім того, з 27 лютого 2014 року військовослужбовцями ЧФ РФ, у взаємодії з представниками інших підрозділів ЗС РФ, військових козацьких товариств РФ, на виконання розробленого злочинного плану розпочато заходи з блокування та захоплення військових частин ВМС ЗС України та ДПС України.

Окрім цього, з метою контролю за використанням зброї та перешкоджанням виконання службових обов'язків щодо здійснення охорони державного кордону України, невеликими групами військовослужбовців зі складу невстановлених підрозділів спеціального призначення ЗС РФ, у кількості до 100 осіб, у спеціальному екіпіруванні, озброєних автоматами, штурмовими гвинтівками, снайперськими гвинтівками та шумовими гранатами, здійснено напади та захоплення органів управління ДПС України на території АР Крим і м. Севастополя усіх рівнів – від регіонального управління до підрозділів охорони кордону.

Крім того, у період з 27 лютого до 18 березня 2014 року військовослужбовці ЗС РФ спільно з іншими особами, у тому числі з числа військових козацьких товариств РФ, вчинили захоплення і блокування будівель правоохоронних органів, органів державної влади, підприємств, установ та організацій для взяття під свій контроль місцевих засобів телерадіомовлення і комунікації та забезпечення виконання іншими

співучасниками ведення агресивної війни згідно з відведеними їм ролями в реалізації спільного умислу, спрямованого на окупацію та подальшу анексію території АР Крим та м. Севастополя.

Таким чином, з 20 лютого 2014 року представниками влади РФ і службовими особами ЗС РФ розпочато збройне вторгнення регулярних військ РФ на територію України з метою зміни меж території та державного кордону України, на порушення порядку, встановленого Конституцією України.

Виконання вищевказаних дій надало можливість представникам влади та службовим особам із числа керівництва ЗС РФ забезпечити військову окупацію території АР Крим та м. Севастополя, проведення диверсій, блокування військових частин, установ та органів військового управління ЗС України та інших військових формувань, державних органів та органів місцевого самоврядування, ведення підривної діяльності, організацію проведення на території АР Крим та м. Севастополя 16 березня 2014 року незаконного сепаратистського референдуму, спрямованого на порушення територіальної цілісності України, проголошення так званої «Республіки Крим» суверенною державою та подальше звернення нелегітимного парламенту АР Крим до Російської Федерації із пропозицією про прийняття «Республіки Крим» до складу РФ як нового суб'єкта федерації.

Так, 06 березня 2014 року Верховною Радою Автономної Республіки Крим прийнято незаконну постанову № 1702-6/14 «Про проведення загальнокримського референдуму».

Вищевказаною постановою Верховна Рада АР Крим постановила увійти до складу Російської Федерації як суб'єкт Російської Федерації та провести 16 березня 2014 року загальнокримський референдум (включаючи місто Севастополь), на який винести альтернативні запитання: «1) Ви за возз'єднання Криму з Росією на правах суб'єкта Російської Федерації?»; «2) Ви за відновлення дії Конституції Республіки Крим 1992 року і за статус Криму як частини України?». При цьому, на голосування не виносилося питання про проголошення незалежності АР Крим та м. Севастополя.

Цією ж постановою Верховної Ради АР Крим також затверджено текст бюлетеня для голосування на загальнокримському референдумі 16 березня 2014 року і Тимчасове положення про загальнокримський референдум, утворено Комісію Автономної Республіки Крим із проведення загальнокримського референдуму.

Водночас, Указом виконувача обов'язків Президента України від 7 березня 2014 року № 261/2014 зупинено дію вказаної постанови як такої, що не відповідає Конституції та законам України. Крім того, Конституційний Суд України своїм рішенням від 14 березня 2014 року № 2-рп/2014 визнав неконституційною зазначену постанову Верховної Ради АР Крим, оскільки нею порушено конституційний принцип територіальної цілісності України, а парламент Криму вийшов за межі своїх повноважень. Конституційний Суд України визнав дану постанову такою, що суперечить основоположним принципам суверенності та територіальної цілісності держави, закладеним у міжнародно-правових актах, зокрема принципу взаємної поваги до суверенної рівності кожної держави, що включає політичну незалежність, можливість зміни кордонів відповідно до міжнародного права мирним шляхом і за домовленістю.

Верховна Рада Автономної Республіки Крим незаконною постановою «Про Декларацію про незалежність Автономної Республіки Крим і міста Севастополя» від 11 березня 2014 року № 1727-6/14 затвердила Декларацію про незалежність

Автономної Республіки Крим і міста Севастополя, спільно прийняту депутатами Верховної Ради Автономної Республіки Крим та Севастопольської міської ради.

Водночас, рішенням Конституційного Суду України від 20 березня 2014 року № 3-рп/2014 вказану постанову визнано неконституційною у зв'язку з тим, що затвердження такої декларації не належить до повноважень Верховної Ради АР Крим і суперечить статтям 2, 8, 132, 133, 134, частині 2 статті 135, статтям 137, 138 Конституції України, а також є порушенням положень статті 73, пункту 2 частини першої статті 85 Основного закону України.

У своєму рішенні Конституційний Суд України, зокрема, наголосив, що право на самовизначення на території Автономної Республіки Крим та в місті Севастополі було реалізовано їх жителями як невід'ємною частиною всього Українського народу під час всенародного голосування на всеукраїнському референдумі 1 грудня 1991 року. Ураховуючи результати цього референдуму, Верховна Рада України, діючи від імені Українського народу – громадян України всіх національностей, 28 червня 1996 року прийняла Конституцію України, в якій проголосила Україну суверенною і незалежною державою (стаття 1) та закріпила принцип її територіальної цілісності (стаття 2).

Конституційним Судом України у цьому ж рішенні зазначено, що Конституція України не передбачає права окремої частини громадян України (в тому числі і національних меншин) на одностороннє самовизначення, в результаті якого відбудеться зміна території України як унітарної держави.

16 березня 2014 року на окупованих Російською Федерацією територіях АР Крим та м. Севастополь представниками влади та ЗС РФ, діючими на виконання спільного злочинного плану щодо порушення територіальної цілісності України шляхом окупації та подальшої анексії вказаних територій, організовано та проведено незаконний референдум.

Незважаючи на набуття законної сили постановою Верховної Ради України від 15 березня 2014 року № 891-VII «Про дострокове припинення повноважень Верховної Ради Автономної Республіки Крим», 17 березня 2014 року нелегітимною Верховною Радою АР Крим прийнято постанову № 1745-6/14 «Про незалежність Криму», у якій заявлено про звернення до Російської Федерації з пропозицією про прийняття «Республіки Крим» до складу Російської Федерації як нового суб'єкта РФ зі статусом республіки.

Після цього, представники влади РФ продовжили реалізацію спільного злочинного плану, спрямованого на порушення територіальної цілісності України шляхом окупації та анексії території півострова Крим.

Так, незважаючи на незаконність організованого та проведеного представниками влади РФ на території півострова Крим референдуму 16 березня 2014 року, нелегітимність існуючих органів влади Автономної Республіки Крим, всупереч наведеним вище міжнародним зобов'язанням РФ стосовно України, 17 березня 2014 року видано Указ Президента РФ № 147 «Про визнання Республіки Крим».

Цього ж дня Президентом РФ видано розпорядження № 63-рп «Про підписання Договору між Російською Федерацією та Республікою Крим про прийняття до Російської Федерації Республіки Крим та утворення у складі Російської Федерації нових суб'єктів», яким погоджено проект вказаного Договору та прийнято рішення про його підписання на вищому рівні.

18 березня 2014 року в м. Москва РФ, Президентом РФ Путіним В.В. та самопроголошеними представниками так званої «влади Криму» Аксьоновим С.В. і

Константиновим В.А., а також самопроголошеним так званим «мером» м. Севастополя Чалим О.М. підписано «Договір між Російською Федерацією та Республікою Крим про прийняття до Російської Федерації Республіки Крим та утворення у складі Російської Федерації нових суб'єктів» (далі – «Договір»).

Наступним етапом щодо реалізації злочинного плану представників влади та ЗС РФ було надання незаконному «Договору» видимості юридичної сили, зокрема, шляхом визнання уявної міжнародної правосуб'єктності адміністративно-територіальних одиниць України – Автономної Республіки Крим та м. Севастополя.

Так, відповідно до статті 8 Федерального конституційного закону «Про порядок прийняття до Російської Федерації та утворення в її складі нового суб'єкта Російської Федерації», єдиною умовою внесення до Державної Думи на ратифікацію міжнародного договору, що не вступив в силу, є визнання його Конституційним Судом РФ таким, що відповідає Конституції Російської Федерації.

У подальшому, ввечері 18 березня 2014 року (більш точного часу досудовим розслідуванням не встановлено), до Конституційного суду РФ надійшов запит Президента РФ про перевірку відповідності Конституції РФ тимчасово застосовуваного вищевказаного «Договору» про прийняття «Республіки Крим» до складу РФ (далі – Запит).

Постановою Конституційного Суду РФ від 19 березня 2014 року № 6-П «У справі про перевірку конституційності міжнародного договору, який не набрав чинності, між Російською Федерацією та Республікою Крим про прийняття до Російської Федерації Республіки Крим та утворення у складі Російської Федерації нових суб'єктів», безпідставно визнано незаконний «Договір» таким, що відповідає Конституції РФ.

20 березня 2014 року Державна Дума Федеральних зборів РФ прийняла Федеральний закон № 36-ФЗ «Про ратифікацію Договору між Російською Федерацією і Республікою Крим про прийняття до Російської Федерації Республіки Крим та утворення у складі Російської Федерації нових суб'єктів» та погодила супутній до «Договору» Федеральний конституційний Закон № 6-ФКЗ «Про прийняття до Російської Федерації Республіки Крим та утворення у складі Російської Федерації нових суб'єктів – Республіки Крим і міста федерального значення Севастополя».

21 березня 2014 року Рада Федерації Федеральних зборів РФ на позачерговому засіданні своєю постановою № 68-СФ також погодила ратифікацію цього «Договору», а крім того, постановою № 69-СФ прийняла супутній до «Договору» Федеральний конституційний закон щодо утворення в РФ двох нових суб'єктів – «Республіки Крим» і «міста федерального значення Севастополя».

У той же день вищевказані федеральний (№ 36-ФЗ) та федеральний конституційний (№ 6-ФКЗ) закони були підписані Президентом РФ та набули чинності.

Таким чином представниками влади РФ здійснена окупація частини території України – Автономної Республіки Крим і м. Севастополя та спроба легітимізувати указані дії.

В тимчасово окупованих АР Крим і м. Севастополі під виглядом органів державної влади створені окупаційні адміністрації Російської Федерації, які забезпечують подальшу окупацію та здійснюють управління указаними територіями на місцевому рівні.

Також представниками влади і ЗС РФ вчинялися дії щодо зміни меж території та державного кордону України на решті території держави.

Так, вказаними особами організовувалися та проводилися у березні – квітні 2014 року антиурядові протестні акції, найбільш масові з яких – у Луганській, Донецькій, Харківській, Дніпропетровській, Запорізькій, Миколаївській, Херсонській та Одеській областях. Основою їх метою було поширення сепаратистських проросійських гасел та здійснення силового захоплення адміністративних будівель органів державної влади для послідувочої організації незаконних референдумів, спрямованих на порушення територіальної цілісності України.

З метою гарантованого досягнення указаних цілей та створення видимості того, що в Україні триває внутрішній конфлікт, представники влади та ЗС РФ вирішили створити на її території терористичні організації, які поряд із основною функцією – здійснення терористичної діяльності, повинні створити враження діяльності в межах Донецької та Луганської областей опозиційних сил, які нібито від імені та за цілковитої підтримки місцевого населення відстоюють їх право на самовизначення та незалежність, що прямо суперечить Конституції України та нормам міжнародного права.

Так, під безпосереднім керівництвом та контролем невстановлених на цей час представників влади та ЗС РФ, 7 квітня 2014 року на території Донецької області України створено терористичну організацію «Донецька народна республіка» (далі – «ДНР»), а 27 квітня 2014 року на території Луганської області України – терористичну організацію «Луганська народна республіка» (далі – «ЛНР»), у складі яких утворені незаконні збройні формування.

Контроль та координація діяльності цих терористичних організацій, як і їх фінансове та матеріальне забезпечення, у тому числі зброєю, боєприпасами, військовою технікою, здійснюється представниками влади та ЗС РФ.

Указані терористичні організації мають: конкретних лідерів, які підтримують між собою тісні взаємозв'язки, чітку ієрархію та структуру, яка складається з політичного та силового блоків, керівники та учасники яких підпорядковуються лідерам організації, а також розподіл функцій між її учасниками, на яких покладені відповідні обов'язки згідно з єдиним планом спільних злочинних дій.

Так, на учасників політичного блоку, відповідно до плану спільних злочинних дій, покладаються наступні обов'язки:

- створення так званих органів державної влади «ДНР» та «ЛНР» та організація їх діяльності;
- видача нормативно-правових актів від імені нелегітимних органів державної влади «ДНР» та «ЛНР»;
- організація та проведення незаконного референдуму на території Донецької та Луганської областей про визнання суверенітету незаконних утворень «ДНР» та «ЛНР»;
- проведення агітаційної роботи серед населення щодо діяльності терористичних організацій «ДНР» та «ЛНР» з метою схиляння їх до участі у вказаних терористичних організаціях та отримання підтримки власної діяльності серед мешканців східних регіонів України;
- організація збору та отримання матеріальної і фінансової допомоги від інших учасників терористичних організацій та осіб, лояльно налаштованих до їх діяльності, а також розподіл такої допомоги;

- налагодження взаємодії між терористичними організаціями «Донецька народна республіка» та «Луганська народна республіка» та її лідерами з метою координації дій, спрямованих на повалення конституційного ладу та захоплення державної влади в Україні, а також дій, спрямованих на зміну меж території та державного кордону України на порушення порядку, встановленого Конституцією України;

- налагодження взаємодії з прихильниками злочинної діяльності, що перебувають за кордоном з метою координації дій, отримання матеріальної і гуманітарної допомоги та озброєння, а також залучення іноземних громадян для протидії правоохоронним органам та Збройним Силам України;

- налагодження взаємодії з місцевими та закордонними засобами масової інформації з метою їх використання для агітацій, висвітлення діяльності «ДНР» та «ЛНР», дискредитації діяльності органів державної влади України та осіб, задіяних у ході проведення антитерористичної операції, та формування думки серед населення про законність власних дій, а також вчинення за допомогою таких ЗМІ закликів до повалення конституційного ладу і захоплення державної влади в Україні та дій, спрямованих на зміну меж території та державного кордону України на порушення порядку, встановленого Конституцією України;

- надання матеріальної та організаційної допомоги учасникам бойового блоку «ДНР» та «ЛНР» для забезпечення їх протиправної діяльності;

- забезпечення учасників «ДНР» та «ЛНР» транспортом, символікою, агітаційними та іншими необхідними матеріалами.

На учасників силового блоку, відповідно до плану спільних злочинних дій, покладались наступні обов'язки:

- систематична організація та ведення збройного опору, незаконної протидії та перешкоджання виконанню службових обов'язків співробітниками правоохоронних органів України і військовослужбовцями Збройних Сил України;

- організація у групи осіб, які є прихильниками злочинної діяльності учасників «ДНР» та «ЛНР», озброєння зазначених осіб та керівництво їхніми діями, з метою опору представникам державної влади та унеможливлення припинення злочинної діяльності правоохоронними органами та Збройними Силами України;

- створення не передбачених законом збройних формувань та участь у їх діяльності;

- вербування нових учасників до складу силового блоку «ДНР» та «ЛНР» та керівництво їхніми діями;

- захоплення населених пунктів, будівель, військових частин та інших об'єктів на території Донецької та Луганської областей;

- скоєння терористичних актів та диверсій на території України;

- захоплення зброї чи заволодіння у інший спосіб боєприпасами, вибуховими речовинами, військовою технікою, транспортними засобами, а також будівництво укріплень з метою протидії діяльності осіб, задіяних у проведенні антитерористичної операції та забезпечення власної злочинної діяльності;

- викрадення осіб з метою отримання матеріальної вигоди та залякування мешканців, які підтримують діючу владу в Україні;

- силова підтримка учасників політичного блоку при проведенні незаконного референдуму на території Донецької та Луганської областей про визнання суверенітету незаконних державних утворень «ДНР» та «ЛНР», а також укріплення та охорона зайнятих ними будівель та споруд;

- вчинення дій, спрямованих на унеможливлення проведення 25 травня 2014 року позачергових виборів Президента України на території Донецької та Луганської областей;

- організація поставок зброї, боєприпасів, вибухових речовин, військової техніки та їх розподіл серед учасників терористичної організації;

- охорона полонених військовослужбовців Збройних Сил України, інших військових формувань та цивільного населення, незаконно утримуваних учасниками терористичних організацій.

На керівників блоків покладається керівництво, організація дій та контроль за діяльністю підлеглих їм співучасників злочину за допомогою керівників груп, що входять до складу вказаних блоків.

Основними завданнями учасників указаних терористичних організацій є насильницьке повалення конституційного ладу, захоплення державної влади в Україні, зміна меж території та державного кордону України на порушення порядку, встановленого Конституцією України, шляхом застосування зброї, вчинення терористичних актів – здійснення вибухів, підпалів та інших дій, які створюють небезпеку для життя та здоров'я людини, загрозу заподіяння значної майнової шкоди та настання інших тяжких наслідків.

Враховуючи викладене, «Донецька народна республіка» і «Луганська народна республіка» є стійкими об'єднаннями невизначеної кількості осіб (більше трьох), створені з метою здійснення терористичної діяльності, у межах яких здійснено розподіл функцій, встановлено правила поведінки, обов'язкові для цих осіб під час підготовки і вчинення терористичних актів, а тому у відповідності до ст. 1 Закону України «Про боротьбу з тероризмом» є терористичними організаціями.

7 квітня 2014 року, за поданням керівника Антитерористичного центру при Службі безпеки України, погодженим із Головою Служби безпеки України, на території Донецької і Луганської областей розпочато проведення антитерористичної операції (далі – АТО).

13 квітня 2014 року, через посилення сепаратистських виступів та захоплення державних установ на сході України, виконуючий обов'язки Президента України Указом від 14 квітня 2014 року № 405/2014 затвердив рішення Ради національної безпеки і оборони України «Про невідкладні заходи щодо подолання терористичної загрози і збереження територіальної цілісності України», та Україною розпочато на території Донецької та Луганської областей широкомасштабну АТО із залученням Збройних Сил України та інших військових формувань.

Визнання Верховною Радою України «Донецької народної республіки» і «Луганської народної республіки» терористичними організаціями, як і численні злочини вчинені їх представниками, знайшли своє відображення у Заяві Верховної Ради України «Про трагічну загибель людей внаслідок терористичного акту над територією України», схваленій постановою Верховної Ради України від 22 липня 2014 року № 1596-VII, Заяві Верховної Ради України «Щодо протидії поширенню підтримуваного Російською Федерацією міжнародного тероризму», схваленій постановою Верховної Ради України від 22 липня 2014 року № 1597-VII, Зверненні Верховної Ради України до Європейського Парламенту, Парламентської Асамблеї Ради Європи, національних парламентів держав-членів ЄС, США, Канади, Японії та Австралії щодо масового розстрілу людей під Волновахою в Україні, затвердженому постановою Верховної Ради України від 14 січня 2015 року № 106-VIII, Заяві Верховної Ради України «Про відсіч збройній агресії Російської Федерації та

подолання її наслідків», схваленій постановою Верховної Ради України від 21 квітня 2015 року № 337-VIII.

Отже, Верховною Радою України, як єдиним законодавчим органом державної влади, констатовано віднесення «ДНР» і «ЛНР» до терористичних організацій, а відповідних осіб, які забезпечують їх функціонування, як учасників терористичної організації.

Відповідно до положень Європейської конвенції про боротьбу з тероризмом від 27 січня 1977 року № ETSN90, Протоколу, що вносить зміни до зазначеної конвенції від 15 травня 2003 року № ETSN190, Резолюції Ради Безпеки ООН від 28 вересня 2001 року № 1373 по боротьбі з тероризмом, Конвенції Ради Європи про запобігання тероризму від 16 травня 2005 року, терористична організація виділена як вид злочинної організації за спеціальною метою – здійснення терористичної діяльності.

Водночас, відповідно до Закону України «Про боротьбу з тероризмом» терористична діяльність – діяльність, яка охоплює: планування, організацію, підготовку та реалізацію терористичних актів; підбурювання до вчинення терористичних актів, насильства над фізичними особами або організаціями, знищення матеріальних об'єктів у терористичних цілях; організацію незаконних збройних формувань, злочинних угруповань (злочинних організацій), організованих злочинних груп для вчинення терористичних актів, так само як і участь у таких актах; вербування, озброєння, підготовку та використання терористів; пропаганду і поширення ідеології тероризму; фінансування та інше сприяння тероризму.

Терористичні організації створюються для вчинення діянь, передбачених частинами 1-3 ст. 258 КК України, а також інших злочинів терористичної спрямованості, тобто діянь, направлених на залякування населення з метою спонукання держави, міжнародної організації, фізичної чи юридичної особи до прийняття чи відмови від прийняття будь-якого рішення. При цьому, злочини терористичної організації відрізняються від інших споріднених злочинів саме фактором цілеспрямованості залякування населення як засобу досягнення поставленої мети.

Враховуючи вищевикладене, «ДНР» і «ЛНР» містять усі необхідні ознаки терористичної організації, мають стабільний склад лідерів, які підтримують між собою тісні стосунки, централізоване підпорядкування учасників політичного та силового блоків лідерам організацій, а також план злочинної діяльності та чіткий розподіл функцій учасників щодо його досягнення.

Виходячи із системного аналізу положень ст. 28 КК України та ст. 1 Закону України «Про боротьбу з тероризмом» терористична організація за своєю правовою природою є одним із різновидів стійких злочинних об'єднань. Установлення наявності чи відсутності у певної групи чи організації ознак такого об'єднання та визначення його виду належить до повноважень суду при ухваленні вироку про притягнення до кримінальної відповідальності фізичних осіб за участь у злочинному об'єднанні, оскільки такі ознаки є обов'язковими елементами складу відповідних злочинів.

Для підтримки підконтрольних терористичних організацій «ДНР» і «ЛНР» представники влади РФ створили іррегулярні збройні формування. Указані збройні формування систематично підкріплювалися найманцями з РФ, у тому числі з числа звільнених у запас військовослужбовців ЗС РФ, а також постачанням зброї і військової техніки, у тому числі танки, артилерійські системи, протитанкові засоби та зенітно-ракетні комплекси, що постачались РФ на територію України.

Учасниками терористичних організацій «ДНР» і «ЛНР» за підтримки незаконних збройних формувань, озброєних банд, груп найманців, у тому числі засланих в Україну з РФ, а також розвідувально-диверсійних груп, які очолювали офіцери ГУ ГШ ЗС РФ, шляхом вчинення терористичних актів, захоплення адміністративних будівель і ключових об'єктів інфраструктури, актів застосування збройної сили проти держави України, а також інших злочинів, здійснено окупацію частини території Донецької та Луганської областей та взято під контроль частину державного кордону України в указаних областях.

Керівники терористичних організацій «Донецька народна республіка» і «Луганська народна республіка» за сприяння та координації представників влади РФ провели фіктивні референдуми про відокремлення Донецької і Луганської областей від України та проголошення їх незалежними «державами».

З огляду на викладене, між державами РФ та Україна з 20 лютого 2014 року триває збройний конфлікт міжнародного характеру.

Відповідно до вимог статті 1 Женевської Конвенції про захист цивільного населення під час війни від 12 серпня 1949 року (далі – Конвенція), ратифікованої Указом Президії Верховної Ради Української РСР від 17 квітня 1954 року, Високі Договірні Сторони зобов'язуються дотримуватися та забезпечувати дотримання цієї Конвенції за всіх обставин.

Згідно ст. 2 зазначеної Конвенції, на додаток до положень, які втілюються в мирний час, ця Конвенція застосовується до всіх випадків оголошеної війни чи будь-якого іншого збройного конфлікту, що може виникнути між двома чи більше Високими Договірними Сторонами, навіть якщо одна з них не визнає стану війни.

Конвенція також застосовується до всіх випадків часткової або цілковитої окупації Високої Договірної Сторони, навіть якщо ця окупація не натрапляє на жодний збройний спротив.

Згідно ст. 13 частини 2 зазначеної Конвенції, положення частини II стосуються всього населення країн, які перебувають у конфлікті, без будь-якої дискримінації за ознакою, зокрема, раси, національності, релігійних або політичних переконань, і спрямовані на полегшення страждань, спричинених війною.

Згідно ст. 27 розділу I частини III зазначеної Конвенції, особи, що перебувають під захистом, мають право за будь-яких обставин, на особисту повагу, повагу до своєї честі, права на сім'ю, їхніх релігійних переконань та обрядів, звичок та звичаїв. До них завжди слід ставитися гуманно й захищати їх, зокрема, від будь-якого акту насильства чи залякування, від образ та цікавості натовпу.

З урахуванням вимог стосовно здоров'я, віку та статі, сторона конфлікту, під владою якої є особи, що перебувають під захистом, зобов'язана поводитися з усіма ними однаково, без жодної дискримінації, зокрема стосовно раси, релігії або політичних переконань.

Згідно ст. 29 зазначеної Конвенції, сторона конфлікту, під владою якої є особи, що перебувають під захистом, відповідає за поведження своїх представників із цими особами, причому це не знімає особистої відповідальності з таких представників.

Згідно ст. 31 зазначеної Конвенції, жодний примус фізичного чи морального порядку не може застосовуватися до осіб, які перебувають під захистом, зокрема з метою отримання від них або від третіх осіб якихось відомостей.

Згідно ст. 33 зазначеної Конвенції, жодну особу, що перебуває під захистом, не може бути покарано за правопорушення, якого вона не вчинила особисто. Колективні покарання, так само як і будь-які залякування чи терор, забороняються. Пограбування забороняються. Репресалії стосовно осіб, які перебувають під захистом, та їхнього майна забороняються.

Також, згідно ст. 1 Додаткового протоколу до Женевських Конвенцій від 12 серпня 1949 року, що стосується захисту жертв міжнародних збройних конфліктів (Протокол I), від 08 червня 1977 року (далі – Протокол), ратифікованого Указом Президії Верховної Ради Української РСР від 18 серпня 1989 року, Високі Договірні Сторони зобов'язуються додержувати цього Протоколу та забезпечувати його додержання за будь-яких обставин. У випадках, не передбачених цим Протоколом або іншими міжнародними угодами, цивільні особи й комбатанти залишаються під захистом і дією принципів міжнародного права, що впливають з усталених звичаїв, з принципів гуманності та з вимог суспільної свідомості. Цей Протокол, що доповнює Женевські Конвенції від 12 серпня 1949 року про захист жертв війни, застосовується при ситуаціях, зазначених у статті 2, спільній для Конвенцій.

Згідно ст. 51 Протоколу, цивільне населення й окремі цивільні особи користуються загальним захистом від небезпек, що виникають у зв'язку з воєнними операціями. З метою здійснення цього захисту, на доповнення до інших застосовуваних норм міжнародного права, за всіх обставин слід додержувати таких норм. Цивільне населення як таке, а також окремі цивільні особи не повинні бути об'єктом нападів. Заборонено акти насильства чи загрози насильства, що мають головною метою тероризувати цивільне населення. Цивільні особи користуються захистом, передбаченим цим розділом, за винятком окремих випадків і на такий період, поки вони беруть безпосередню участь у воєнних діях.

Зокрема встановлено, що Завдовеев С.С. вчинив кримінальне правопорушення проти миру, безпеки людства та міжнародного правопорядку за наступних обставин.

Так, у період з 27 лютого 2015 року до квітня 2015 року, більш точний час та дату під час досудового розслідування встановити не виявилось за можливе, Завдовеев С.С. діючи умисно у складі **терористичної організації «ДНР»**, маючи ідентифікуючий позивний **«Француз»**, перебуваючи на посаді **командира незаконного збройного формування «ОПЛОТ»** **терористичної організації «ДНР»**, усвідомлюючи обставини існування збройного конфлікту на території Донецької області, знаючи про заборону вчиняти акти насильства стосовно цивільних осіб, зокрема завдання каліцтва, жорстке поводження й тортури, наругу над людською гідністю, зокрема образливе та принизливе поводження, у порушення вищезазначених вимог міжнародного гуманітарного права, діючи умисно, усвідомлюючи суспільно-небезпечний характер своїх дій, передбачаючи їх суспільно-небезпечні наслідки та бажаючи їх настання, керуючись мотивом непогодження з євроінтеграційним курсом розвитку України, переслідуючи мету порушити суверенітет і територіальну цілісність України, змінити межі її території і державного кордону на порушення порядку, встановленого Конституцією України та з метою залякування, придушення супротиву та поширення страху серед цивільного населення, керуючи діями Ляшенка О.А., Безуха І.В., Болотова А.О., Коломийцева С.В. та Зарандії Р.С. здійснив незаконне фізичне затримання цивільної

особи – громадянина України Савіна Василя Костянтиновича. Доставивши потерпілого Савіна В.К. до приміщення так званої військової комендатури м. Макіївка «ДНР» (м. Макіївка, вул. Леніна, буд. 123) та помістивши його у один із кабінетів, слідчий військової комендатури м. Макіївка «ДНР» Бакаєв Б.О. розпочав допит потерпілого. У ході проведення допиту Савіна В.К., Завдовєєв С.С., Ляшенко О.А. та інші невідомі досудовим розслідуванням особи, систематично наносили потерпілому Савіну В.К. удари ногами, руками та дубинками в область туловища та голови, а також застосовували електрошокер і тим самим Завдовєєв С.С. здійснив жорстоке поводження з цивільною особою – громадянином України Савіним Василем Костянтиновичем.

В подальшому, Завдовєєв С.С. знаходячись на території НЗФ «ОПЛОТ» де було створено одне із незаконних місць несвободи (в'язниці) терористичної організації «ДНР», облаштованої на базі Донецького телецентру, розташованого за адресою: м. Донецьк, вул. Куйбишева, 61, метою створення якої було незаконне утримання цивільного населення, військовослужбовців та подальшого вчинення вбивств, тортур, тілесних покарань, завдання каліцтва зазначеним особам з метою отримання показань про начебто вчинення ними злочинів, а також здійснення фізичного насильства та психологічного тиску для деморалізації затриманих і їх залякування, діючи спільно із Кириловим Р.Ю., Вялих О.С. та Каминінім В.В. та іншими невідомими на даний час особами, вчинив жорстоке поводження з цивільною особою – громадянином України Савіним Василем Костянтиновичем, яке виразилось у завданні ударів по різних ділянках тіла потерпілого; підвішуванні до стелі за викручені руки; застосуванні наручників, чим заподіяв потерпілому сильний фізичний біль та моральні страждання.

За викладених вище обставин, Завдовєєв С.С. обґрунтовано підозрюється у жорстокому поводженні з цивільним населенням, тобто у вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого ч. 1 ст. 28, ч. 1 ст. 438 КК України.

Прокурор у кримінальному провадженні -
прокурор другого відділу процесуального керівництва у кримінальних
провадженнях щодо злочинів, вчинених на тимчасово
окупованих територіях у Донецькій і Луганській областях
та в умовах збройного конфлікту, управління нагляду та
інформаційно-аналітичної роботи у кримінальних
провадженнях щодо злочинів, вчинених на тимчасово окупованих територіях у
Донецькій і Луганській областях та в умовах збройного конфлікту,
Департаменту нагляду у кримінальних провадженнях
щодо злочинів, вчинених в умовах збройного конфлікту,
Офісу Генерального прокурора

В. Олініченко

Одночасно, у відповідності до вимог ст.ст. 42, 277 КПК України роз'яснено, що підозрюваний має право:

- 1) знати, у вчиненні якого кримінального правопорушення його підозрюють;
- 2) бути чітко і своєчасно повідомленим про свої права, передбачені цим Кодексом, а також отримати їх роз'яснення;
- 3) на першу вимогу мати захисника і побачення з ним до першого допиту з дотриманням умов, що забезпечують конфіденційність спілкування, а також після першого допиту - мати такі побачення без обмеження їх кількості й тривалості; на участь захисника у проведенні допиту та інших процесуальних дій; на відмову від захисника в будь-який момент кримінального провадження; на отримання правової допомоги захисника за рахунок держави у випадках, передбачених цим Кодексом та/або законом, що регулює надання безоплатної правової допомоги, в тому числі у зв'язку з відсутністю коштів на її оплату;
- 4) не говорити нічого з приводу підозри проти нього, або у будь-який момент відмовитися відповідати на запитання;
- 5) давати пояснення, показання з приводу підозри, в будь-який момент відмовитися їх давати;
- 6) вимагати перевірки обґрунтованості затримання;
- 7) у разі затримання або застосування запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою - на негайне повідомлення членів сім'ї, близьких родичів чи інших осіб про затримання і місце свого перебування згідно з положеннями статті 213 цього Кодексу;
- 8) збирати і подавати слідчому, прокурору, слідчому судді докази;
- 9) брати участь у проведенні процесуальних дій;
- 10) під час проведення процесуальних дій ставити запитання, подавати свої зауваження та заперечення щодо порядку проведення дій, які заносяться до протоколу;
- 11) застосовувати з дотриманням вимог цього Кодексу технічні засоби при проведенні процесуальних дій, в яких він бере участь. Слідчий, прокурор, слідчий суддя, суд мають право заборонити застосовування технічних засобів при проведенні окремої процесуальної дії чи на певній стадії кримінального провадження з метою нерозголошення відомостей, які містять таємницю, що охороняється законом, чи стосуються інтимного життя особи, про що виноситься (постановляється) вмотивована постанова (ухвала);
- 12) заявляти клопотання про проведення процесуальних дій, про забезпечення безпеки щодо себе, членів своєї сім'ї, близьких родичів, майна, житла тощо;
- 13) заявляти відводи;
- 14) ознайомлюватися з матеріалами досудового розслідування в порядку, передбаченому статтею 221 цього Кодексу, та вимагати відкриття матеріалів згідно зі статтею 290 цього Кодексу;
- 15) одержувати копії процесуальних документів та письмові повідомлення;
- 16) оскаржувати рішення, дії та бездіяльність слідчого, прокурора, слідчого судді в порядку, передбаченому цим Кодексом;
- 17) вимагати відшкодування шкоди, завданої незаконними рішеннями, діями чи бездіяльністю органу, що здійснює оперативно-розшукову діяльність, досудове розслідування, прокуратури або суду, в порядку, визначеному законом, а також відновлення репутації, якщо підозра не підтвердилася;

18) користуватися рідною мовою, отримувати копії процесуальних документів рідною або іншою мовою, якою він володіє, та в разі необхідності користуватися послугами перекладача за рахунок держави.

Підозрюваний, який є іноземцем і тримається під вартою, має право на зустріч з представником дипломатичної чи консульської установи своєї держави, яку йому зобов'язана забезпечити адміністрація місця ув'язнення.

Підозрюваний має також інші процесуальні права передбачені цим кодексом. Підозрюваному вручається пам'ятка про його процесуальні права та обов'язки одночасно з їх повідомленням, особою, яка здійснює таке повідомлення.

Підозрюваний: _____

«___» год. «___» хвилин «___» _____ 2021 року

Про підозру мені повідомлено, повідомлення про підозру вручено, права підозрюваного оголошені та роз'яснені.

Підозрюваний: _____

«___» год. «___» хвилин «___» _____ 2021 року

Захисник підозрюваного: _____

Повідомлення про підозру вручив процесуальні права та обов'язки вручив, права підозрюваного згідно ст. ст. 42 КПК України повідомив.

**Прокурор у кримінальному провадженні -
прокурор другого відділу
процесуального керівництва у кримінальних
провадженнях щодо злочинів, вчинених на тимчасово
окупованих територіях у Донецькій і Луганській областях
та в умовах збройного конфлікту, управління нагляду та
інформаційно-аналітичної роботи
у кримінальних провадженнях щодо злочинів,
вчинених на тимчасово окупованих територіях у
Донецькій і Луганській областях та в умовах збройного конфлікту,
Департаменту нагляду у кримінальних провадженнях
щодо злочинів, вчинених в умовах збройного конфлікту,
Офісу Генерального прокурора**

В. Олініченко